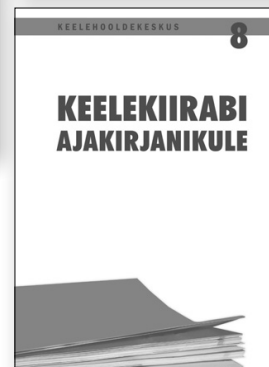
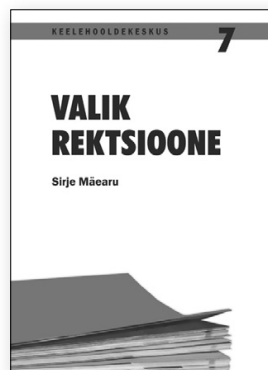

Võta aega veidi ringi vaadata

6. Asta Õim,
 „Komistusi metafooridega”
 Toimetaja Katre Õim,
 fotod Peeter Paasmäe. 59 lk.

7. Sirje Mäearu,
 „Valik rektsioone”
 Toimetaja Argo Mund. 48 lk.

8. „Keelekiirabi ajakirjanikule”
 Koostajad Katrin Kern ja Egle Pullerits,
 korrektor Tiina Alekõrs. 36 lk.

Keelehooldekeskus üllitas 2011. aastal kolm väljaannet, mis on ülesehituselt seekord kõik sõnaloendid.

Lehekülgede poolest mahukaim, Asta Õimu „Komistusi metafooridega”, on väike ülevaade tänapäeva eesti meediakeeles leiduvatest ülekantud tähenduses väljenditest-sõnadest. Valimik ei ole mõistagi kiretu loetelu sellest, mida kõike tänapäeva keelekasutusest leida võib, vaid kogumise ja kirjeldamise kõrval on antud näpunäiteid, kus võiks väsinud väljendi asemel midagi värskemata kasutada. Samuti juhib väljaanne tähelepanu nähtusele, kus kaht ülekasutatud metafoori on kokku segatud, ja avab mõnegi väljendi juures selle tagamaid, mis on arvatavasti unustatud.

Valimik esitab 151 väljendit: antakse nõu, kuidas neid sobib kasutada; pakutakse sünonüümseid, vähem kasutatud metafoore; esitatakse väljendite kasutus kontekstis. Nii saab teada, millega asendada kulunud *kummitempli* väljend, lugeda, kuidas tuleks *konna keeta*, millised on *vanad kalad* jne.

Metafooriraamatust veidi õhem, kuid artiklite arvult rikkam sai Sirje Mäearu koostatud „Valik rektsioone”, milles on 372 sõna ja sõnaühendit koos rektsioonide ja näidetega. Valimikku koostades on silmas peetud riigiasutuse ja omavalitsuse ametniku tarvet, aga kindlasti leiavad siit abi ja lugemisväärsust teisedki keelekasutajad.

Rektsioon ehk sõltumus on sõnadevaheline seos, kus põhisõna tähendus määrab tema laiendi käände- või pöördevormi või sobiva kaassõna. Suurem osa raamatus toodud sõnadest on verbid, nt *põhinema – millel* ja *tuginema – millele*, aga on ka nimisõnu, nt *lõiv – mille eest, mille lõiv*. Vähem esineb põhjana omadussõna, nt *proportsionaalne – millega*. Brošüürist leiab ka soovitusi, milliseid rektsiooni-võimalusi võiks vältida, need on esitatud nurksulgudes.

„Keelekiirabi ajakirjanikule” on mõeldud, nagu pealkirigi ütleb, peamiselt ajakirjanikule, kuid on ehk abiks ka teistele, kellel on tarvis (aja)kirja(ndus)keele nüanssidega kursis olla. Materjal on esitatud üsna lakoonilises stiilis ning valikus on need sõnad ja sõnaühendid, mis võivad osutada (ja on osutunud) tänapäeva keeles komistuskiviks. Esitatud on peamiselt nelja liiki soovitusi: esiteks õigekirja kohta, nt *pankrot* (mitte *pankrott*); teiseks eksitavas või ähmases tähenduses kasutatavaid sõnu, mille kõrval on toodud muid, paremaid, selgema keele võimalusi; kolmandaks ülekasutatud väljendeid, mille juures on värskemad, täpsemad vasted; neljandaks viiteid, kust saab abi mingi laiema teemaringi kohta.

Kindlasti ei leia sellest väikesest vihust kõiki õigekirja- jm soovitusi. Näiteks alles hiljuti võis ühe tuntud ajalehe veebiversioonist lugeda vormi *sigarett* (õige on loomulikult *sigaret*). Kahtluse korral võtke aega ja kontrollige, enne kui vajutate nuppu „Saada” või „Avalikusta”. Loodetavasti on neist kolmest raamatukesest keeleeksituskahtluse puhul abi.